

Om du var ett djur

Om du var ett djur

sandraemeli.com

sandra.ahman@gmail.com

© Sandra Åhman 2018

Malmö, 2018

Att skriva och publicera i digitala medier

Malmö Universitet

Omslag: Sandra Åhman

Sättning och grafisk form: Sandra Åhman

Hur kan jag säga om din röst är vacker.
Jag vet ju bara, att den genomtränger mig
och kommer mig att darra som ett löv
och trasar sönder mig och spränger mig.

Vad vet jag om din hud och dina lemmar.
Det bara skakar mig att de är dina,
så att för mig finns ingen sömn och vila,
tills de är mina.

– Karin Boye,
Hur kan jag säga ur diktsamlingen *De sju*
dödsynderna

Träden har redan börjat falla, som ett täcke lägger de sig, löven, över grenar och förtvylade människospår. Tänk vad många landskap som passeras obemärkta från en tågagn och hur lite vi egentligen ser.

När jag blickar ut genom fönstret speglas konturerna av ett välbekant ansikte. Det har åldrats av livet och livet har åldrats med mig. Det kritvita håret döljer ingenting längre, inte ens mina stora öron. Bakom mig försvinner huvudstaden som en siluett.

Jag växte upp i den jämtländska bygden Hammarstrand men flyttade till Stockholm när jag var nykär och ivrig. 40-talets kris tvingade oss iväg. Per-Albin, min då nyblivna fästman, skulle söka jobb och jag var gravid med vår första dotter Anna. Han dog nyligen efter många år i sjukdom. Ni vet Parkinson, den äter upp en, biter sig tag och vänder långsamt upp och ner på allt som tagits för givet. Skönt, samtidigt som det river inombords varje gång jag öppnar garderobsdörren och ser hur hans violetta skjorta hänger kvar på samma galge. Den doftar fortfarande musk och svett. Mina vänner kallar det för sorg, men det finns så mycket som jag sörjer.

Jag biter ihop mungiporna och slår ihop pappersarken mot det utfällbara bordet. De turkosa glasögonen glider ner på nästippen. Jag tänker på Kerstin.

– Var inte så feg, Rut. Hoppa!

Den junikalla Indalsälven slår mot mina bara fötter, slukar min kropp och tränger sig in genom näsborrarna. Snabbt simmar jag upp mot vattenytan och får syn på Kerstin som tar sats och slår i väg vatten mot mig. Vi skrattar så att vi nästan sjunker. Magmuskeln knyter sig under våra baddräkter och långt borta hör vi hur badplatsen längre bort fylls med människor.

Hennes åtstramade flätor hänger ner längs den taniga ryggen.

Tåget har precis stannat till vid Gävle när jag hör hur någon kommer flåsandes i gången. Hon är andfädd och take away-kaffet från Pressbyrån har runnit ut över locket. En annan står på tå för att lägga sin ryggsäck på hatthyllan och precis när jag ska resa mig upp för att hjälpa till kommer någon som ser ut att vara hans pappa. Jag må vara åttionio år gammal men jag har krut i min kropp.

Mannen med mustasch och rödrutig kostym har precis slumrat till med ansiktet mot fönsterrutan. Datorn ligger uppfälld i knäet och telefonen ligger på sätet bredvid tillsammans med en halväten baguette. Som tur snarkar han inte, i alla fall inte än. Han måste vara trött.

– Är det ledigt här? frågar den unga flickan med den översvämmade kaffekoppen. Hon harklar sig och drar sitt mörka hår bakom ena örat.

– Ja, självklart. Slå dig ner, svarar jag och lyfter bort min slitna tygkasse.

Jag drar mig upp längs klippkanten med ena foten mot en större sten. Det är precis så att jag når trädroten som jag sedan greppar tag runt för att kunna resa mig upp. Vi brukar säga att det här är vår hemliga och heliga mark. Här är vi fria från smutsiga underkläder, tvättlinor, odugliga fäder och rengöringsmedel. Just idag hade Kerstin plockat med sig en bukett av årets första midsommarblomster. Hon säger att hon har ett hav utanför sitt fönster.

Kerstin arbetar också som piga hos familjen Andersson. När vi träffas i köket smiter vi ibland in i skafferiet och äter havrekakor direkt ur den blå plåtburken.

Vi är snart tjuogoett år gamla men med Kerstin känner jag mig som ett barn.

– Så, vad för dig till Bräcke? frågar hon och sträcker fram en påse Gott och blandat. Ta hur många du vill, fortsätter hon.

– Jag ska dit för att hälsa på min syster i Hammarstrand, en liten bygd några...

– Jag är själv därifrån, avbryter hon ödmjukt och tittar ner på den upprivna påsen. Lakrits är det bästa jag vet.

Jag instämmer med ett leende och tar en till svart katt.

– Det är första gången på fyrtiotre år som jag åker dit, säger jag och ser ner på mina sönderbitna naglar. Sist var på samma systers andra bröllop. Nu är hon sjuk, bröstcancer, och ja, läkarna säger att det är illa.

– Jag beklagar verkligen.

Hennes händer ser så oskyldiga ut i jämförelse med mina. Orörda av livet på något vis. Kerstin sa alltid att det bara är människor med bräckliga nerver som biter på naglarna.

– Själv ska jag dit för min farmors begravning, säger hon och tystnar långsamt. Det är läskigt hur människor slits ifrån en, fortsätter hon. Farmor är, eller jag menar var världens coolaste. Ibland tänker jag på alla frågor jag aldrig ställde och alla de svar som jag fortfarande inte fått. Visst är det märkligt, hur vi inser sånt när det redan är försent?

Hennes ord biter sig våldsamt tag i halsgropen. Jag tystnar. Varför gråta nu när inga tårar runnit under en hel livstid?

Mannen i rödrutig kostym vaknar till och reser sig hastigt upp från sätet så att hans dator faller ner mot golvet. Jag hör hur han svär tyst för sig själv. Det är så mycket enklare att svära än att gråta. Fan.

De uppvärmda klipporna värmer våra nakna kroppar som torkar långsamt i förmiddagssolen. Det enda jag hör är hur hon andas nära intill mig. När jag blundar känns det som att jag skulle kunna stanna här för alltid och aldrig någonsin behöva berätta för henne om morgondagen.

– Om du var ett djur, vilket djur skulle du vara då? frågar Kerstin med sina energiska och nyfikna ögon.

Jag har alltid fascinerats över hur någon kan vara så intensivt närvarande.

– Jag vet inte, kanske en duva?

Att jag inte lärt mig än att kaffet aldrig smakar bra från en tågbistro. Som rost känns det, på insidan av strupen, ingrott ända ner till magmunnen. Jag vet fortfarande inte om det är kaffet eller livet som grott fast. Förmodligen båda två, med tanke på hur många koppar jag druckit genom åren.

Konduktören passerar igen, småler påklustrat och jag ler påklustrat tillbaka.

När hud rör vid hud så knottrar den sig, den reagerar och berörs. Våra ansikten är vända mot varandra och mina kinder är varma. Tänk att jag aldrig slutar generas över hur vacker jag tycker att hon är.

– Vi kan göra vad vi vill, Rut. Du vet väl det? Vi är fria. Kom, känn min puls.

Hon för min hand mot sin bröstorg och placerar den strax under sitt vänstra bröst.

– Känn. Det är hjärtat som slår snabbare och blodet som pulserar.

Jag känner den som om vi delade samma kropp. Om det här är livet så vill jag alltid leva såhär, på klipphöllar vid älven och hjortronmyren, och med Kerstin. Hennes läppar söker mina.

Tågvarnen står still i det tomma landskapet mellan Ljusdal och Ånge när jag vaknar till. Även flickan har slumrat till mot min axel. Det var länge sen ett huvud vilade så tungt mot min kropp. Det får mig att tänka på Per-Albin.

Jag minns när vi tillslut hade råd att köpa ett radhus i Gamla Enskede på Sockenvägen och hur stolta vi var över att barnen kunde gå själva till skolan. På söndagarna lagade jag stek och ibland kom till och med grannfamiljen över på middag. Vi var precis så som vi förväntades vara – lyckliga.

Men vissa kvällar kom tomhetskänslorna över mig, kapslades in, förmultnade. Det kändes som att dö inombords. Sen förbannade jag mig själv över min otacksamhet.

– Vi behöver bara packa och resa härifrån. Min farbror sägs vara i Amerika. Låter det inte som en dröm?

Jag vill ingenting annat än att hålla med, kasta mig dramatiskt ut och aldrig mer vända om. Om jag en dag ska kunna dö så behöver jag också leva, så varför kliver jag inte bara rakt ut? Hennes fingrar följer min midja ner mot höftbenet, in mot naveln, upp mot revbenen. För en millisekund ser jag framför mig hur vi somnar intill varandra, flätar varandras hår, skalar potatis sent in på natten, dricker nykokt kaffe på farstuvisten, målar husknutar, hur hon kryper närmre, kysser mig, andas mig, känner mig.

Skuggan från trädskronorna klättrar sig närmare och verkligheten kommer påträngande ikapp mig. Huden knottrar sig på armarna. Inte ens mossan håller mig varm.

– Kerstin, jag vet inte hur jag ska säga det här till dig, börjar jag medan hela mitt väsen kapitulerar inifrån. Du har ju hört vad de säger på byn, fortsätter jag. De kommer aldrig låta oss vara.

Hon tittar bort som hon alltid gör när hon är upprörd. Ibland biter hon sig även i i underläppen, men inte nu. Jag sträcker mig efter hennes hand men hon sliter lika snabbt bort den.

– Det är redan bestämt. Imorgon gifter vi oss, Per-Albin och jag. Ceremonin blir liten. Du ska se min mor, hon är överlycklig.

Kerstins profil täcks med tårar, jag som alltid älskat formen av hennes spetsiga haka när hon ler. Om inälvor kan vrida sig så gör de det just nu. En fjäril landar på en kvist som rest sig mellan bergsknallen.

Vi närmar oss midnatt och resans slutstation. Det är becksvalt som det alltid är den här tiden om året. Varför gör det fortfarande så omänskligt ont?

Vagnen är halvtom och det enda som hörs är hur någon börjar packa ihop sina saker, godispapper som kastas i plastpåsar och någon som reser sig upp för att sträcka sig efter sin kapp. Inom mig är det dödstill.

Aldrig hade jag anat hur några timmar i en tågvarn kunde väcka liv i något så begravt. Bland allt mörker känner jag samtidigt en viss berusning. Är jag äntligen fri nu?

– Får jag ställa en till fråga innan vi skiljs åt? frågar hon samtidigt som hon lyfter ner min resväska. Farmor sa alltid att ”du känner ingen på riktigt förrän du vet svaret på den här frågan”.

– Du får ställa vilka frågor du vill hjärtat, svarar jag nyfiket.

– Om du var ett djur, vilket djur skulle du vara då?

Hon reser sig upp hastigt från klipphöllan och drar sin gröna klänning över det fortfarande blöta håret. Lämna mig, lämna mig, lämna mig aldrig. I skrikande tystnad vänder hon sig om och försvinner in bakom grenarna, längs stigen, kottarna, myrstacken, mot cykeln vid vägskälet. Det sista jag ser av henne är glimten av hennes ansikte som vänder sig om.

Jag vecklar ut mina vingar och flyger iväg.

SANDRA ÅHMAN är skribent och kreatör med en bakgrund inom socialantropologi och studerar idag medie- och kommunikationsvetenskap på **Malmö universitet**. Tidigare har hon drivit **Röda Korset** i Malmös instagramkonto och drömmer om att en dag jobba för en liknande organisation med strategisk kommunikation.

"Om du var ett djur" är en novell skriven under kursen som en övning i kreativt skrivande, men också som en hyllning till hennes farmor Karin.

Se fler av hennes projekt på:

sandraemeli.com